

AZ
ERDÉLYI EVÁNG. REF. EGYHÁZKERÜLET
THEOLOGIAI FAKULTÁSÁNAK
É R T E S I T Ó J E

AZ 1903--1904-IK TANÉVRŐL.

SZERKESZTETTE:

K E N E S S E Y B É L A,

A THEOL. FAKULTÁS IGAZGATÓJA.

K O L O Z S V Á R,
AZ ERDÉLYI EV. REF. EGYHÁZKERÜLET KIADÁSA.

1904.

Az igazi bölcseség.

(Tanév-megnyitó 1903. szept. 13-án.)

Tisztelt Közönség!
Nemes Ifjúság!

Harmad, vagy negyed kézből olvastam *Hiltynél*, — ő felelős az idézetért, — hogy egy régi chinai bölcs akként nyilatkozott, hogy a „legelső osztályba tartozó emberek rövid ideig tanulnak és mégis bölcsesek lesznek; a második osztályúak bölcsesek lesznek, de sokáig tanulnak; a harmadik osztálybeliek ostobák és *szavakat* tanulnak.“

Távol legyen tőlem, hogy épen egy ily ünnepélyes alkalommal a maga egész merevségében és szigorúságában fogadjam el a chinai ismeretlen bölcsnek a harmadik osztályba tartozó emberek felett mondott ítéletét; de annyi bizonyos, hogy a mai tanuló ifjúság egy igen nagy része nem tanul egyebet, mint csak *szavakat* s még a főiskolákon is a dolgok mélyére ható igazi tanulmányozás, az igazságnak őszinte keresése helyett csak szavakat, kifejezéseket, többé-kevésbé körmönfont meghatározásokat tanul meg, — vagy a műszót használva, — magol be. Bocsánat az indiscretioért, de láttam én már ez intézet folyosóin fel és alá járkáló matematikusokat is, a kik egymásután magolták be a képleteket s lassanként valóságos rohanássá váltak lépéseik, a mint mind hangosabban kiabálták maguk elé az egyenleteknek egyébként csak a csendes és nyugodt, elmélyedő s nyomról-nyomra haladó gondolkozó előtt feltáruló titkait, hogy ne is beszéljek azokról a historikusokról, vagy theologusokról, a kik egy-egy 40—50 íves könyvet, vagy kéziratot igyekeznek szórúl szóra „bevágni.“ Sőt a Sétatér, meg a Lövölde-kert magányosabb útjai

mindig pompás időjelzői a jogi szigorlatoknak, mert ott járnak félhangosan mormogva, vagy fennhangon szavalva a doctoratusra, tehát az utolsó tudományos vizsgára készülő meglett urak s a politikából, nemzetgazdaságtanból stb. már nem egy ilyen elszavalt mondathoz jutottam én is a jogi tudományokban egészen imperitus ember. Hála a csak *szavakat* tanuló magoló rendszernek!

Hogy aztán ilyen, tisztán csak alakí tanulás mellett ha egyszer annak a fiatal embernek a kezében van a diploma, a melyért hangszálai, nyelve, fülei és lábai annyit fáradtak, vajmi ritkán foglalkozik még csak komolyabb olvasmánynyal is igazán nem csodálkozhatunk. Neki a tudományok nem szent és nagy titkokat tártak fel; nem egy magasabb szellemi világról beszéltek; éhező és szomjuhozó lelkének nem tápláló és üdítő forrásvizet kínáltak: hanem csak nehéz, az emlékezetet megterhelő s épen csak a vizsgán használható és csak a vizsga végéig megmaradó szavakat. Mikor studiumaival foglalkozik, egyáltalában nem érzi, hogy tulajdonképeni élet-elemében akkor mozog a lélekkel, szellemmel, öntudattal megáldott ember; nem érzi, hogy az a világon a legmagasabb, a legfelségesebb élvezet, mikor a szellemi élet jelenségei, jelenetei és termékei mintegy amfiteatrumszerűleg folyton emelkedve tárulnak fel előtte, míg az utolsó lépcsők beleolvadnak az ég azurjába s a végső fokon ott ül az Úr, mindenek éltető Lelke és az egész világtalány egyetlen megfejttője, a kinek örök világossága, örök élete és örök igazsága von mindent glóriába. A tanulás csak robot munka a kenyérkereseti pályára leendő jogosultság megszerzéséért; a pálya pedig megint csak — mint a hogyan Jób mondja — „mint a béresnek napja“ s miképen a fáradt szolga kívánja az árnyékot és miképen a béres várja a munkájának végét“ (Jób VI. 1—2). 24—25 éves korunkban az eszmény a képesítő-bizonyítvány s harmincz éven át délibábként a teljes fizetéssel leendő nyugdíjba vonulás ideálja lebeg előttünk. A földolog, hogy ezt a harmincz évet valahogyan a napszámos munkával eltöltsük.

Nem, ifju barátim, nem lehetséges, nem szabad, tiltakoznom kell ellene, mint olyannak, a kit az Isten kegyelme önöknek egyik oktatójául, vezetőjéül hívott el, tiltakoznom kell utolsó lehelletemig, hogy önök csak *szavakat* tanulván, ideje korán elfáradt

napszámosok, béresék, minden szellemi és ethikai energiát nélkülöző, magas felséges eszmények iránt érzéketlen s csak a hasznossági elvtől, a kicsinyes önző érdekektől vezetett emberek legyenek. Minden egyes elmúlt tanév kétségtelenül hagyott hátra nálam egy csomó csalódást; de valahányszor megint magam előtt látom az újabban felsereglő ifjúságot, mindig újra meg újra eszembe jutnak Ámos prófétának szavai: „Imé napok jönnek, ezt mondja az Úr Isten, melyeken bocsatok éhséget e földre; nem kenyérnek éhségét, sem vizeknek szomjuságát, hanem az Úr beszéde hallgatásának éhségét és szomjuságát“ (VIII. 11.) Mindig úgy képzelem, minden egyes tanítási órám előtt azt gondolom imé ez az az ifjú sereg, melyen a prófécia betölt; ezt gyötri az Úr beszéde hallgatásának éhsége és szomjusága; ezt nem szabad éhezni és szomjuhozni hagyni, ezt oda kell vezetni a gyönyörűséges szép mezőkre és kies folyó vizekre (Zsolt. XXIII. 2), hogy meg ne fogyatkozzék semmiben, lelke legyen vidám, járjon az igazság ösvényin, üdülés, felséges élvezet legyen neki a szellemi világba való bepillantás s keljen lelkében szent vágyakozás, hogy egész életét majd egy felemelő s önmagát és másokat boldogító nagy, szent munkának szenteli.

Mielőtt ide a theológiára, vagy az egyetemre jöttek volna önök, már túlon-túl sokat is hallottak a tudományról, annak mindeneket fölülmuló értékéről s a tudományokból *szavakat* meg is tanultak, ki többet, ki kevesebbet.

Én az új tanévet és Önöket köszöntve, egy igen-igen régi könyv alapján nem a tudományról akarok szólni, — eleget beszélnek arról mások hivatottak és hivatlanok egyaránt, — hanem arról, a mit az igazi tudománynak kell megadni, ha nemcsak *szavakat* tanulunk: a *bölcseségről*. A mai világ főleg tudományt keres; a mire azonban nagyobb szüksége volna s a mi ha igazi tudományos élet volna, meg is lenne, az a bölcsesség; de ettől felettébb messze van.

A bibliában a „bölcst“-et jelző szó az „elválasztani“, „elkülöníteni“, „megkülönböztetni“ (בדל) igéből származik; a bölcs tehát az, a ki helyesen tudja a dolgokat egymástól elválasztani s éles látással, megfigyeléssel megkülönböztetni. Ehez járul a megismerő és megítélő választás a különböző eszközök és utak

között s azután a dolgok, jelenségek mérlegelése és értékelése, tekintettel céljaikra, vagy célszerűségeikre. A célzt meglátni és megtalálni: az értelem feladata; feléje törekedni, érette fáradni és munkálni: ez az akarát dolga; de a meglátott, vagy kijelölt célzt a legjobb módon, a rendelkezésre álló eszközökkel és útakon elérni s megvalósítani: ez a bölcsesség feladata.

Mai „bölcs“ szavunknak régi nyelvemlékeinkben „*belcs*“ a formája, a miből nyelvészeink közül sokan azt következtetik, hogy a *belcs* annyi mint „a dolgok *belsejével* foglalkozó“, „a dolgok belsejébe ható“, „belátó.“ Mások a szintén régies „*büvölcs*“ alakból következtetve, azt mondják, hogy a „*bü*“ gyökből származott szó annyit jelent, mint „rejtélyes, bűvös dolgokhoz értő“ (a napkeleti bölcsék.)

Hogy van, hogy nines? — döntsék el a nyelvészek; de hogy a magyar „*bölcs*“ fogalma legközelebb áll a biblia szó fogalmához, mutatja Kisfaludy Sándornak a költő ihletéből adott meghatározása:

„A bölcs mindent összevesz:
A mi volt, van s a mi lesz.“

A bölcsesség alapja egy egyetemes, kiforrott, harmonikus világnézet, mely „mindent összevesz“ s tömérdek részlet — tudást is megszerez, de a részleteket egységesíti s azokat világnézete keretébe illeszti be. Vagy a megszentelt nyelven szólva: „A bölcsességnek feje az Urnak féelme, jó értelmek vagyón mind azoknak, a kik azokat cselekszik“ (Zsolt. 111 10.) és „az Urnak tanubizonyságtétele igaz, bölcseséget ad a kisedeknek“ (Zsolt. 19: 8.) A bölcsesség tehát az Isten féelmen nyugvó, az Úr törvényeihez alkalmazkodó erkölcsi kiválóság, erkölcsi műveltség, a mely az életet egyetlen szempont, az Isten szempontja alá helyezve komolyan veszi; erő, mely a maga feladataitól nem riad vissza, hanem kitartással, de körültekintéssel is azokat betölteni törekszik. Iránya nem elméleti, hanem kiválólag gyakorlati: elkerülni a rosszat s az abból származó bajt és csapást; megőrizni a szívet minden szenvedélyeskedéstől, nevelni önmagát a türelemre, a megfontolásra, a belső szellemi szabadságra és a lélek nyugalmára. „Az Istent féljed és az ő parancsolatait megtartsad; mert ez az embernek földolga! Mert minden csele-

kedetet az Isten ítéletre előhoz minden titkos dologgal, akár jó, akár gonosz legyen az“ (Préd. XII: 15, 16) és e felelőség anynyira komoly, hogy bár örvendezni engedi az ifjút az ő ifjúságában s gyönyörködik benne, ha az jár az ő szívének utaiiban és szemének látásiban, mégis őt is figyelmezteti, „de megtudjad, hogy mind ezekért az Isten tégedet ítéletre vonson!“ (Préd. XII: 1:)

Az új testamentum szerint is a bölcsesség, a σοφία nem egyéb, mint az Isten utait megérteni és meglátni. A bölcsesség isteni erő, mely a sziveket, elméket megvilágosítja. A bennünk munkáló Szent Léleknek az ereje, mely bölcsékké tesz a jó dolgokban és ártatlanokká a gonoszokban (Róm. XVI: 19); megérteti velünk, mi legyen az Ur akaratja (Efez. 5: 17), hogy senki magát meg ne csalja (I. Kor. III 18) és ez a bölcsesség, mely onnét felül vagyon „először tiszta az, annak utána békesség, mértékletes, engedelmes, teljes könyörületességgel és jó gyümölcsökkel, ítélettétel nélkül és tettetés nélkül való (Jak. III: 17).

A keresztyénség a hívőkkel egy olyan bölcseséget közöl, a mely merőben független a tudományos részlet-ismeretekben való képzettségtől s a tudós *szavak* mennyiségétől; de ez a bölcsesség arra teszi őket képesekké, hogy egész életpályájukat égi hivatásuk céljára irányítsák és tévelygés és eltévedés nélkül az igazi utat találják meg. A közönséges okosságtól, a világ bölcsességétől épen abban különbözik, hogy tisztán, határozottan tekint a legfőbb célra, a melynek minden mellék, muló czélt alárendel. A nagy görög bölcsnek, Platónak amaz ideálja, hogy a bölcs és az igaz ember teljesen identikusok legyenek a keresztyénségben valósul meg, mert a Jézus Krisztus lett nekünk Istentől bölcsesség, igazság, szentség és váltság (I. Kor. I: 30). A keresztyén bölcsnek minden utja egyenes, mellék, — avagy tekervényes ösvényekre nem tér. Igaza van *Burgetnek*, mikor azt mondja, hogy mindig szegényebb, hidegebb és czélt tévesztettebb lesz az egész nevelés és oktatás, minél jobban eltávozik „az Ur beszédének intésitől“ (Efez. 6 4). Az a fáradsággal eltanult értelmi dressirozó mesterség, melyet ma nagy részben nevelés és oktatás czime alatt üznek, merőben ellenkezik az igazi jellemképző nevelői művészettel.

A szavakban s a szavak elsajátításából álló tudomány iránt a lelkekben titkon és nyilván immár megingott a bizalom s ennek a tudománynak csődje mindenestre közel is van. A keresztységnek a szívek felett való ereje, óriási hódítása annak idején épen abban rejlett, hogy az emberi bölcsesség szavaiban a hit megingott s ugyancsak a szavakból álló tudomány, a merő formalismus uralma ellen való tiltakozás s új ethikai erők bevívelte volt a reformáció.

A morális intelligentiának és az akarat erejének, a jellem kiképzésének a hiányát kell mindenfelé tapasztalnunk. A fiatalágon s épen a legjobb tanulókon, bizonyos testi és szellemi cliffaradás látszik, a helyett, hogy erő és öröm jelentkeznék náluk egy egész életen keresztül leendő folytonos tanulásra és haladásra. Ha az igazi bölcseségre taníttatnának és neveltetnének, bizony ennek eredményéül egészséges és erőteljes ethikai egyéniségeknek kellene előállaniok; teljes egész, bensőleg harmonikus, hatalmas személyiségeknek kellene produkáitniok. Az ember, mint lényegében egészen érzéki, önző lény kezdi meg e földön pályafutását; e pályát azonban mint lényegében szellemi lénynek kellene itt bevégeznie, hogy aztán kedvezőbb viszonyok között amott az örökkévalóságban folytassa. A tanulásnak és tanításnak, valamint a nevelésnek nem lehet egyéb célja, mint hogy az embert megszabadítsa „amaz érzéki nehézkedési erőtől, az önzéstől“, a mit mindenki önmagában hord és felemelje egy szabad, nemes szellemi világba, az ember tulajdonképeni éltető légkörébe. Ha ezt nem éri el, hiába való volt minden dressurája.

Az igazi bölcsesség, mely meg van győződve egy felsőbb szellemi világ felől s a mely érzi. tapasztalja, hogy ennek a világnak az erői lenyulnak a mi életünkbe, a léleknek, a szívnek egy olyan nyugodtságát, békességét élvezzi, a melyről fogalma sincs ennek a mi folytonos convulsiók között hánykódó, lázas, ideges világunknak. Természetes, mert csak az Isten népének vagyon szombatja és az Ur csak az övéinek enged álmod, nyújt pihenést.

Azért ifju Barátaim, azt a bölcsiséget keressétek, a mely feje a bölcsességnek és a ti teljes keresésetekkel szerezzetek értelmet. „Mert az igazaknak utjok hasonló a ténylő világossághoz,

mely igyekszik világoskodni, annyira, hogy azoknak mindenike az erejében való naphoz hasonló léssen“. A bölcseségnek „igéi azoknak, a kik megnyerhetik azokat életnek igéi és azok közül kinek kinek egész testének egészségesek“. (Péld. IV 7, 18, 22.) A bölcseséget az Ur adja, a kinek szájából tudomány és értelem származik és „az igazságnak utában vagyon élet és az ő ösvényének úta halhatatlan“.

Nem szavakban, nem beszédben áll az Istennek országa sem, hanem a Léleknek erejében.

Erős lelket, erős szívet adjon az Ur mindnyájunknak s e kívánsággal az 1903/904. tanévet megnyitottnak nyilvánítom.

Kenessey Béla,
theol. igazgató.

II.

Adatok az 1903—1904. tanévről.

Az 1903—1904-iki kilencedik tanév megnyitása a fakultás elöljáróságának, a tanári karnak, az ifjuságnak és az érdeklődő közönségnek jelenlétében 13-án történt meg, az ifjusági énekkar, *Dr. Kecskeméthy István* tanár és *Kenessey Béla* igazgató közreműködése mellett. Nagytiszteletű *Kecskeméthy István* tanár úr emelkedett szellemű tanév-megnyitó imája után *Kenessey Béla* igazgató „Az igazi bölcsesség“ című értekezését olvasta fel.

Erre a tanévre fölvételért folyamodott összesen 156 ifju és pedig a) régi hittanhallgató 71; b) új hittanhallgató 45; c) régi bölcsészeti-hallgató tanár-jelölt 30; d) új bh. tjelölt 10; tehát a theologiai pályára 116, a tanárira 40.

Az 1903. aug. 29-én tartott havi ülést megelőzőleg — a melyen a felvételek eszközöltettek, — a folyamodványát visszakérte 1 új bölcsészeti hallgató. A folyamodott ifjak — 2 tanár-jelölt kivételével — mind fölvétettek.

A beiratások szept. 9. s következő napjain eszközöltetvén, a felvett ifjak közül 3 új theologus nem is jelentkezett s okmányait visszakérte, míg a régiek közül 1 theologus ifju jelentette be más theologiai akadémiára való távozását.

A theologus ifjak létszáma volt az I—IV éven 110; a bölcsészethallgatóké szintén az I—IV. éven 38, összesen 148.

A theologus ifjak közül az I—IV éven 160 kor. egész díjjal felvétetett: 30; 100 kor. kedvezményes díjjal 45, 50 kor. dijra: 18, ingyenesnek 8, künlakónak: 9.

A bölcsészettan-hallgató tanár-jelölt ifjak közül pedig 400 kor. egész dijra 15; 300 kor. kedvezményes dijra: 4, 200 kor. dijra 1, állami ingyenes helyre följánltatott: 18.

A tanárjelölt ifjak közül künnlakásra távozott 3, a theologus ifjak közül az első félév folyamán 2.

A theologus ifjak közül a nagyenyedi Bethlen kollegiumtól járó ösztöndíjakban a következők részesültek

Csutak István, Kádár Imre, Márk Mihály, Ravasz László, Szabó Gyula IV évesek,

Fosztó Dénes, Koszorus István, Soós Adolf III. évesek,

Csia Pál, Muzsnai Ödön, Máthé Sándor, Rácz Lajos, Székely János, Veszprémi Ferenc II. évesek,

Lőrinczi Árpád, Szabó Miklós I. évesek.

Időközben az ösztöndíjasok közül a nagy lelkész-hiányra tekintettel, a segédlelkézi szolgálatra kellett kibocsátanunk Csutak István, Kádár Imre, Márk Mihály, Ravasz László, Szabó Gyula IV. éves theologusokat s miután Lőrinczi Árpád I. éves theologus 300 korona Szotyorianum-ösztöndíjat nyert, az így megürsedett helyekre Papp József III. é., Kertész Lajos II. é., Bartha Péter, Berde Sándor, Sárkány Lajos és Varga Gyula I. éves theologusok ajánlottak és nevezettek is ki a Bethlen-kollegium előjárósága által.

A bölcsészethallgató tanár-jelöltek közül a 18 állami ingyenes helyre a Nagymélt. vallás és közoktatásügyi miniszter úr a következő ifjakat nevezte ki: Bartha István (II.), Becző Gyula (IV.), Gretzmacher Jenő (IV.), Mornau Jakab (II.), Zakariás Ödön (IV.), Nagyváthy Ferenc (III.), Juhász Albert (III.), Nagy Imre (III.), Szabó József (IV.), Weiszer Róbert (IV.), Zsigmond Ferenc (III.), Szemerei Gergely (II.), Szabó Árpád (II.), Nagy Jenő (II.), Osváth Gyula (IV.), Osváth Ödön (III.), Janisch Lajos (II) és Lux Lajos (III)

Miután azonban a jótéteményes ifjak közül Gretzmacher Jenő és Janisch Lajos künnlakásra távoztak, Weiszer Róbert pedig 800 kor. tanárképezdei stipendiumot nyert, az így megürsedett három helyre Schmidt Frigyes (III.), Végh Árpád (II) és Kónya Sándor (I. éves) tanárjelöltek nevezettek ki a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr Ó Nagyméltósága által.

Az ösztöndíjakért, valamint az állami ingyenes helyekért minden évben újból kell kérvényezni; a kik azonban már egyszer ezeket megkapták, lehetőleg mindaddig élvezetökben ha-

gyatnak s illetőleg azokra újból felajánlatnak, a míg csak rájuk érdemtelené nem teszik magukat.

A miniszteri magas rendelet értelmében az állami ingyenes helyeken levő tanárjelöltek a többiekkel együtt mindenben az internatusi fegyelmi szabályok alá tartoznak s a Fakultás Elöljárósága az igazgató útján minden semesterben ellenőrzi az illetők tanulmánybeli előhaladását is, a menyiben az ifjak tartoznak félevenként kollokválni és erről indexeiket az igazgatónak bemutatni, a ki az Elöljáróságnak teszi meg e tekintetben jelentését. Azoktól a jótéteményesektől, akik a II-ik év végén köteles alapvizsgát, vagy mindjárt a tanév végén, vagy legkésőbb szeptember elején le nem teszik, s a vizsga letételét hitelesen nem igazolják, a jótétemény elvételük s helyükre azonnal mások terjesztetnek fel kinevezés végett. Az ingyenes helyekre mindenkor csak oly ifjak ajánlatnak fel, a kik már legalább egy félévet töltöttek magában az intézetben és az egyetemen, hogy így a felajánlással, a tapasztalt előmenetel és magaviselet alapján, a tanári kar és illetőleg az Elöljáróság mintegy felelősséget vállalhasson további előrehaladásukra és jó magaviseletükre nézve.

A theologus ifjak *előmenetelét* a félévi kollokviumok következő eredményei mutatják:

Az *első félévben* a 113 theologus ifjú közül 1 vagy több tárgyból nem kollokvált az I—IV. éven összesen 26. Az összes tantárgyakból teljes kollokviumot tett 87 ifjú közül az I—IV éven általános *jeles* volt 9; *jó* 38; *elégséges* 34 *elégtelen* 6. Az osztályzatok így oszlanak meg: IV. éven jeles = 1 jó = 6; elégs. = 9; nem kollokvált a kellő időben 5. III. éven: jeles = 2; jó = 7; elég = 7; elégtelen 1; nem kollokvált 5; II. éven jeles = 4; jó = 10; elégs. 5; nem kollokvált 8; I. éven jeles = 2; jó = 15; elégs. 13; nem kollokvált 8; 1—1 tárgyból elégtelen volt = 5.

Második félévben a 108 theol. ifjú közül az összes tantárgyakból kollokvált 92, egy vagy több tárgyból a jövő tanév elejére maradt 16. Az I—IV éven *jeles* = 21; *jó* = 26; *elégséges* = 36; *elégtelen* = 9. A IV. éven *jeles* = 1; *jó* = 2; *elégséges* = 12; nem kollokvált = 5; *elégtelen* = 1. A III. éven *jeles* = 4; *jó* = 4; *elégséges* = 8; *elégtelen* = 3; nem kollokvált = 3. A II.

éven *jules* = 8 ; jó = 10 ; elégs. = 8 ; elégtelen = 1. Az I. éven: *jules* = 8 ; jó = 10 ; elégs. = 8 ; elégtelen = 4 ; nem kollokvált 8.

Az eredmény nagyban és egészében kielégítő ; de a milyen öömmel kell kiemelnünk, hogy a II. évesek a mult évben hozzájuk füzött reményeinket legnagyobb részben beváltották s most is a legszebb eredményt ök mutatták : addig némi szomorúsággal kellett látnunk az I. évesek meglehetősen gyenge munkásságát s köztük igen sokaknak, különösen az órák látogatásában mutatkozott nagy hanyagságát.

A pályatételek, melyek részint a Telekiánumból, részint a Szász Domokos és Nagy Péter-féle alapítványok kamataiból jutalmaztattak s még az 1902—1903 tanév végén kihirdettettek, a következők voltak :

1. *A bibliai tudományok köréből:*

A Jakab levele és a kegyelemből való megigazulás.

Jutalom a Szász Domokos-alapból 70 kor.

2. *Systematika theológiából*

Az ev. ref. egyház védelme a hazai szektákkal szemben.

Jut. a gr. Teleki és a Szász Domokos alapból 70 kor.

3. *Az egyháztörténetből*

A reformátio az erdélyi oláhok között.

Jut. A Szász Domokos-alapból 70 kor.

4. *A gyakorlati theológiából :*

a) Egyházi beszéd szabadon választott textus felett.

Jut. A Nagy Péter-alapból 40 kor

b) Predikáció műfordítás francia vagy német nyelvből.

Jut. a Nagy Péter-alapból 40 kor.

c) A legjobb predikáció írójának és előadójának, a ki év közben a homiletikai Seminariumon ilyennek találtatott, jutalma a Nagy Péter-alapból 30 kor. (Nyílt pályázat.)

5 *A biblia nyelvekből szóbeli nyílt pályázatra:*

Jeremiás proféciája a héberből,

a Rómabeliekhez írott levél a görögből.

Jut. a Szász Domokos alapból 70 kor.

6. *A héber nyelvből,* az I. éves theologusok között legtöbb előmenetelt tanusító ifju jutalmazására 32 kor.

7. A legjobb *harmonium játészó* jutalmazására 70 kor.

E kitűzött kérdések közül csak a biblia nyelvekből a nyílt szóbeli pályázat maradt meddő.

A bibliai tudományok köréből kitűzött kérdésre két műadatott be. Az elsőnek jelígeje: „Az igazságot cselekvők kedvesek Isten előtt“; a másodiké: „Az igazság mindenek előtt való.

A beérkezett munkákra Dr. *Kecskeméthy István* tanár úr a következő bírálatot adván: „Az első igen jól indul. Tanulmányainak értelmes felhasználásával ismerteti Jakab levelének keletkezési körülményeit és eszmemenetét; mikor azonban a tétel tulajdonképeni lényegének tárgyalására kerülne a sor, akkor félre tér, átsap Pál apostól megigazulási tanának értelmezésére, a mivel be is végzi. — A második, nagy és komoly olvasottságra valló pályamű széles alapokon indul. Úgyes és nagy receptív tehetségre valló ismertetések közöl némely tekintélyes tudósoknak a Jakab levelére vonatkozólag kifejtett nézeteiről. Magától értetődik azonban, hogy ez nem tudós rendszer szerint történik, talán a kérdés fejlődésének és mostani állapotának némi megvilágítására; de hiszen ennyit kívánni talán sok is volna. Elég, hogy a szerző az illető munkákat olvasta, és önmagukban megértette, sőt úgyesen ismertette. Ezután elmondja a maga véleményét a levél keletkezési körülményeiről, felfogásáról, céljáról. Csak természetesnek találhatjuk, hogy e véleményen erősen érzik az olvasmányok hatása; de e mellett már látszik, hogy nem megvakon szerzői után, hanem egyiket egyben, másikat másban követi, kritikával él, noha ez a kritika még nem elég tárgyilagos, a menyiben az egyes szerzők iránt érzett subjectív hajlandóságok nagyon befolyásolják, a mi különben ily korban még szinte természetes. Végül a tétel súlypontjára tér át, hogy t. i. milyen viszonyban van a kegyelemből való megigazulás tan a Jakab levelével. A kérdést ex thesi ő sem tárgyalja, de azért mégis felel reá, a mennyiben a Jakab levelének és Pálnak a kegyelemből való megigazulásról szóló felfogását összehasonlítólág tárgyalja, és arra az eredményre jut, hogy azok, abban a tételben, hogy az ember hit által igazul meg, nem mondanak egymásnak ellent. Jakab is ugyan azt az evangeliumot hirdeti, a mit Pál. Ebben tehát az a felelet foglaltatik, hogy Jakab levele is a kegyelemből való megigazulás tanának alapján áll. Mindezeket összefogva szí-

vesen indítványozom, hogy a pályadíj a második műnek adassék ki, a melynek jeligéje: „Az igazság mindenek előtt való“; a jeligés levél felbontása után a jutalom ifj. *Bartók György* IV. éves theologusnak adatott ki a f. é. június 19-én tartott évváró ünnepélyen.

A systematika theológiából kitüzött pálya kérdésre beérkezett pályamunkáról *Nagy Károly* tanár ur bírálata a következő E kérdés, — mint az érdekelt ifjuságnak többszörösen tudomására hozott, azzal a célzattal tüzetett ki, hogy a hazai szekták kezén forgó művek tanulmányozása — s gyülekezeti életüknek Kolozsvárt könnyen hozzá férhető megfigyelése alapján, e szekták dogmatikai s ethikai elvei s ebből folyó vallásos és élet-gyakorlatuk tudományos tanulmány formájában ev. ref. egyházunk hit- és erkölcsstani elveivel, s ebből folyó gyakorlataival összevettetvén, az ev. ref. egyház ez irányu apologiája irassék meg. A cél különösen az volt, hogy népies vallásos iratok eredeti tanulmányozása s az élet egy darabjának a személyes vallásos élet alakjában jelentkező közvetlen megfigyelése alapján törekedjék az illető ez elvi jelentőségű dolgok felismerésére és kiválasztására, s annak a ref. egyház vallási alapelveivel való összehasonlítására. A beérkezett „Egyedüli tekintély a Krisztus“ jeligéjű egyetlen pályamű e kívánalmak egyikének is nem csak, hogy meg nem felel, de úgy látszik — írója ezeknek tudatával sem bír. Munkájában sem a szektáknak, sem az ev. ref. keresztyénségnek hit- és erkölcsstani alapelveit, vallásos karakterisztikumait nem találjuk. Nemcsak annak nincs nyoma, hogy e szektáknak bár egyetlen iratát is olvasta volna, de — úgy látszik — még az ev. ref. keresztyén vallás alapelveinek is csak igen felületes és fogyatékos ismeretével rendelkezik, sőt a kevéssé szerencsésen választott, s forrás művektől jelzett német művek felhasználásának is hiányzik minden nyoma. Egyedül a szektáknak a Bibliához való viszonyára, illetőleg annak értelmezésére nézve található egyetlen nagy általánosságban mozgó ítélet. Egyébként abban merül ki, hogy a ref. egyház azon elernyedtségét mutató jelenségeire s elhanyagolt kötelesegeire mutat rá, melyek a szekták hódításait ez egyháztól megkönnyítik. — Irálya könnyed, néhol emelkedett, de nem egyszer alacsony színvonalon népieskedő. Mivel úgy a

felfogás, mint a tartalom, a legminimálisabb kívánalom megélt is messze alatt marad — jutalmazását nem ajánlhatom.

Az egyháztörténehből kitűzött kérdésre szintén két munka adatott be. Az egyiknek jeligéje „Az igazságot rövid időre igen, de örökre elnyomni nem lehet“, a másiké pedig: „Él magyar, áll Buda még, a mult csak példa legyen most“ — *Pokoly József* tanár úr bírálata szerint „az előbbi pályamunka szerzője nem nevezi ugyan meg forrásait, de nyilvánvaló, hogy főforrása Jancsó Benedek: „A nemzetiségi törekvések története és jelen állapota“ c. műve és Hunfalvitól az „Oláhok története“, a melyek mellett legfőleg egyetemi jegyzeteket használt fel. A mondott forrásmunkákból 60 lapon sorolja föl az oláhság és a reformáció érintkezését. Önállóságot azonban sehol sem árul el. Több oly jel található a műben, a mely arra mutat, hogy szerzője aligha theologus, vagy legfeljebb igen gyenge theologus. A szerző főérdeme a kivonatolás eléggé ügyes volta, más előnye nincs is. Sőt vannak szembetűnő hibái is, mint p. o a stylus gyöngesége és az ok nélkül való polemia az oláh kritikusokkal, a mit szintén kivonatol a forrásokból. Műve inkább irodalomtörténeti jellegű és kevésbé szól magáról az egyháztörténeutről, a minek oka nem benne, hanem forrásaiban van. — A második mű szerzője szintén Jancsó és Hunfalvi Pál után dolgozott. Forrásairól pontosan beszámol. A mit Jancsó és Hunfalviból kivonatol, az legfelebb jobb stylusánál fogva emelkedik versenytársáé fölé. De van két érdeme. Egyik az, hogy nem folytat ok nélkül való polemiát; a másik pedig — és ez a fő — helyenként önálló forrás-kutatást és feldolgozást mutat. Bár ezeket, t. i. saját önálló forrásait, nem tudja szervesen beilleszteni művébe, de azért mégis nagy előnye, hogy különösen Gelei Katona Istvánnak több az oláh reformátiora vonatkozó levelét s a Fogarásföldi románság igen fontos okmányait ismeri. Ezek az adatok olyan jelek, a melyek szerzőnek az egyháztörténelem iránt való érzékéről tanuskodnak. Bár e munkát sem hatja át valamely egységes gondolat, bár részletei itt-ott kuszáltak, mégis említett tulajdonságainál fogva javaslom, hogy a pályadíj az „Él magyar, áll Buda még“ stb. jeligéjű mű szerzőjének adassék ki; míg versenytársa megérdemli a dicséretet.“ A jeligés levél elbontatván, a pályanyertes mű szerzőjeül *Veszprémy Ferenc* II. é

theologus, a dicséretre méltó mű szerzőjeül pedig *Vargha Gyula* I. é. theologus tünt ki.

A predikáció műfordításra két munka érkezett be. Mind a két pályamű franciából való fordítás. Az egyik „Isten szeretett minket“ stb. jeligével Monod Adolfnak „Les Adieu D' Adolphe Monod a ses amis et a l' église“ című művéből két beszédet tartalmazva, — a másik „Christ est en toutes choses en tous“ jelige alatt Grandpierrenek „Un prétexte de l' incrudelité“ c. prédikációját adva. — „A két pályamű között döntení felettebb nehéz,— mondja a szaktanár bírálata. „Mindenik a maga fordítói feladatát jól oldotta meg és egyik szebb dolgot választott fordítása tárgyául, mint a másik. Tekintettel azonban arra, hogy Grandpierre beszéde úgy szerkezeténél, mint irányánál fogva nagyobb feladatot tűzött a fordító elé, s a fordító olyan folyékonyan, olyan szépen, világosan és jó magyarsággal adta vissza az eredetit, hogy egy-két nehezkesebb mondat kivételével, alig ismerszik meg rajta a fordítás, mert annyira beleélte magát az egész eredetinek gondolatmenetébe, hogy valóban műfordítást adott a jutalmat ennek javasolom, kiadatni; míg a másik munkának dicsérettel és elismeréssel leendő kitüntetését indítványozom.“ A jeligés levelek felbontásakor a Grandpierre munkája fordítójaul *Gyenge János* IV. éves theologus tüვნén ki, a 40 korona jutalom neki kiadatott; a dicsérettel és elismeréssel tüntettetett ki a Monod Adolf két beszédének fordítója pedig: *Bartók György*, IV. é. theologus.

A szabadon választott textusokkal pályázható díjra három eredeti egyházi beszéd érkezett: egy adventi, »Uram, örökéletnek beszéde vagy tenálad,« egy virágvasárnapi: „Ez ama Jézus,“ — és egy közönséges „Szenved-e valaki ti közöttetek“ stb. jeligéekkel. A bírálat szerint „az adventi beszéd véges-végig csak nagy hangzású frázisok gyűjteménye, szinfalszaggató felkiáltások nagydob verése. A bevezetése még sokat ígér; a tárgyalás is a textus nyomán marad; de mind csak bombasztokká válnak benne a prófétának komoly, mély, fenséges gondolatai. — A közönséges beszéd Jak. 5: 13 alapján szétfolyó, egyes gondolatokat untalan ismétlő, gyenge elmélkedés, vonatott, minden magasabb lendület nélkül való stylussal. Csak a befejezése szép és erőteljes. — A virágvasárnapi, a Máté 21 10—11. felett, maga-

san felette áll a más kettőnek. Ebben van kedély, van melegség, közvetlenség, van a gondolatoknak bizonyos fokozatos emelkedése, sőt szánalása. Jézusnak egész jellemképe domborodik ki benne s e kép mély benyomást tesz a maga igazságával. Van ugyan ebben a beszédben is egy-egy felesleges disz, egy-egy csinált s ennél fogva élettelen virág; chablon szerű a második részben az a mondhadnám „tetemre-hívás,“ a mint a különböző korúakat egymás után szólítgatja s külön külön alkalmazza rájuk a tanulságokat, — ez unalmas elcsépelet forma, de a tartalom itt is értékes, mert épít és evangéliumszerű. A pályadij feltétlenül ezt a beszédet illeti.« Szerzőjéül a jelíges levél felbontásakor *Ravasz László* IV. éves theologus tünt ki.

Az évzáró ünnepélyen még a következő pálya — illetőleg szorgalom dijak osztottak ki: héber nyelvből *Bartha Péter* I. éves kapott 32 kor. jutalom, — *Sárkány Lajos* 30 kor. *Biró Lajos* 20 kor, *Bodoni László* és *Tőkés Ernő* szintén I. éves theologusok 10—10 kor. szorgalom-díjat; a homiletikai seminariumon évközben elmondott legjobb egyházi beszéd jutalmát, 30 koronát *Koszorus István* III. éves theologus nyerte; a harmoniumon való játékért *Dali István* IV. éves kapta a 70 kor. pályadijat, míg *Pálfi Endre* IV. éves 20 kor. jutalmat; a 24—24 kor. szorgalomdíjban *Fosztó Dénes* III. és *Csiba Pál* II. éves theologusok részesültek.

A fenmaradt pályadij a konviktusi-alap javára rendeltetett.

A tanárjelölt ifjak közül *Nagy Géza*, *Tárczy Károly*, *Weiszer Róbert* és *Gretzmacher Jenő* 800—800 koronás tanárképezdei díjra tették magukat érdemessé, míg *Osváth Gedeon* III. éves a 600 kor. havi ösztöndíjat nyerték el. Az állami ösztöndíjat pedig ugyancsak szorgalmuk jutalmául 18-an élvezték. Ha 38 ifjú közül 23 oly munkásságot fejtenek ki, hogy ilyen jutalmakra lesznek méltókká, ez kedvező biztositék arra nézve, hogy majdan az életben is tanügyünk érdekében jelentékeny tevékenységükkel tűnnek ki.

Az ifjúság erkölcsi magaviselete átlag és egészben meglehetősen volt. Nagyobb fegyelmi ügyben csak két ízben kellett tanári széklet tartani, de reméljük, hogy mind jobb és jobb lesz ifjúságunk szelleme, a mint mind többen lesznek, a kik igazán

komolyan fogják felfogni e két legeszményibb pályának: a lelkészek és a tanárinak igazi jelentőségét és nemességét.

Az egészségügy kezelését dr. *Filip Gyula* egyetemi tanársegéd végezte a legnagyobb buzgósággal, mindenre kiterjedő gondadal és odaadással.

Intézetünk dísztermében a lefolyt évben is megtartattak a *protestáns esték*, s az október 31-iki és márczius 15-iki ünnepélyek. Mindezek mind mélyebb gyökeret vernek a nagy közönség rokonszenvében, s mind több kapcsolatot létesítenek egyházunk tagjai és intézetünk között.

Az Ur adja a maga áldását intézetünk további működésére is!

III.

¶ fakultás előljárósága és tanári kara.

1. A fakultás előljárósága.

A fakultás az erdélyi ev. ref. egyházkerület által tartatván fenn s annak tulajdonát képezvén, mint ilyen, annak kormányzata és felügyelete alatt áll.

A közvetlen kormányzás és felügyelet a fakultás törvényei értelmében a püspökre, illetőleg annak helyettesére és az egyházkerületi közgyűlés által választott fő- és aligondnokokra és a tanári karra van bízva, a kik együtt alkotják az intézet előljáróságát.

Az előljáróság elnöke: *Dr. Vályi Gábor*, főgondnok, tud. egyetemi ny. r. tanár.

Aligondnokok: *Hory Béla*, Kolozsvármegye árvaszéki elnöke, a kalotai ev. ref. egyházmegye gondnoka, a kolozsvári ev. ref. egyház presbitere, az Erd. Irod. Társ. rendes tagja stb. *Dr. Gidófalvi István*, kir. közjegyző, egyházkerületi képviselő, a Szeretetház választmányi tagja stb.

Előljárósági jegyző: *Pokoly József*, theol. ny. r. tanár.

2. A fakultás tanári kara.

Kenessey Béla igazgató, tanít ó- és újszövetségi irodalom történetet és ó- és újszövetségi biblicae theológiát; egyházkerületi közfőjegyző, egyet. konventi r. tag, a Magy. Orsz. Ref. Egyh. Közalap-Végrehajtó-Bizottság előadója, az Egyetemes tanügyi bizottság tagja, az Orsz. Prot. Árvaegylet, a Magy. Prot. Irod. Társaság, a Szabad Lyceum és a Mária Dorothea-egyesület választmányi, s az Emke alapító és az Erd. Múzeum-Egylet rendes tagja.

Tanár 1884-óta. Szerkesztője a Prot. „Árvaházi Képes Naptárnak. Helyettesként tanította e tanévben a homiletikát és vezette, a homiletika Semináriumot. A folyó évben jelent meg a „Pathmosi hangok“ cz. műve Oosterzee után a Theologus-kör kiadásában.

Dr. Kecskeméthy Csapó István, az ó- és ujszövetségi írásmagyarázat és a héber nyelv ny. r. tanára. Tanár 1895 óta. Rendes és választmányi tagja a Magy. Prot. Irod. Társaságnak, az Erdélyi egyházi értekezletnek, a Bethánia egyletnek, a ref. ifjúsági és a budai nőegyletnek, rendes tagja a Magyar történelmi társulatnak. Szerkesztette a „Kis Tükör“ népies vallásos heti lapot és a „Koszorú,“ mint a Magy. Prot. Irodalmi Társ. kiadványát. — A folyó évben a Márk evangyéliumának fordítását készítette, valamint sajtó alá rendezte az u. n. Gyöngy-Bibliát.

Pokoly József, az egyház történelem ny. r. tanára, a Theologiai Szaklap egyik szerkesztője, a Magy. Prot. Irod. Társ. alapító s a Magy. Történelmi és a szepesmegyei Történelmi Társulat rendes tagja, választmányi tagja az Erdélyi egyházi értekezletnek, a fakultás könyvtárnoka, az előljáróság jegyzője, az ifjúsági ének és zeneegylet tanár-elnöke; tanár 1895 óta. Czikkoi a Prot. Egyh. és Isk. Lapban és a Prot. szemlében jelentek meg. A folyó évben megjelent nagy munkája „Az erdélyi ev. ref. egyház története“ I—III. kötet. Helyettesként tanította a katechetikát.

Nagy Károly, a sythematika-theologia és vallásbölcészlet ny. r. tanára, a tanári szék jegyzője, az Erdélyi egyházkerület egyházi értekezletének alnöke, az egyet. konvent póttagja. Tanár 1895 óta. Az Erdélyi Prot. Lap szerkesztője, tagja az Erdélyi Múzeum Egyletnek s jegyzője az Emke igazgatóságának. Helyettesként vezette az I. és II. éven a szónoklati gyakorlatokat A Magyar Prot. Irodalmi Társaság kiadásában 1903-ik évi könyvillatmányként jelent meg Kálvin Institutiojának fordítása.

Borsay Samu, a honvéd zenekar karmestere, az egyházi ének és zene s a zeneelmélet óraadó tanára. Tanár az intézetben 1897 óta.

Dr. Filep Gyula egyetemi tanársegéd, a közegészségtan tanára. Tanít az intézetben 1903 óta.

IV.

fi theologiai szakon végzett tananyag.

1. *Ó szövetségi irodalomtörténet*: Általános rész; a törvény 5 könyve; történelmi művek; prófétai iratok; az ó-testamentomi apokrifek, és az ó-testamentomi kánon története. Heti 3 órán I. és II. éveseknek.

2. *Ó szövetségi biblicae-theologia* az ős-semitizmus, a patriarchai, a mózesi kor, a bírák, a királyok kora, a fogság alatti és utáni kor egészen Esdrás- és Nehemiás reformja. Heti 3 órán III. és IV. éveseknek.

3. *Homiletika*: Általános és különös rész. Heti 2 órán a II. éveseknek.

4. *Homiletikai seminarium*: Egyházi beszédek és gyakorlati biblia magyarázatok készítése, elmondása és bírálata. Heti 2 órán III. és IV. éveseknek.

5. *Héber nyelvtan*. Alak- és mondat tan; Genesis olvastatása. Heti 3 órán az I. éveseknek

6. *Héber exegesis*: A Jób könyve magyarázata I—XIV., XXXI, XXXV, XXXVIII. és XLII. fejezetek. Heti 2 órán II—IV éveseknek.

7. *Görög exegesis*: Jakab levelének (I—V. fejezet) és a Jelenések könyvének magyarázata I—XXII. fejezetek. Heti 3 órán I—IV. éveseknek.

8. *Egyetemes ker. egyháztörténet*: A reformációtól napjainkig. Heti 4 órán I. és II. éveseknek.

9. *Egyházjog*: Magyar prot. egyházjog, elméleti és gyakorlati rész az egyházi törvények magyarázatával. Heti 4 órán III—IV. éveseknek.

10. *Vallásbölcsezet*; A vallások története; a vallás felett alkotott bölcsezeti rendszerek. Heti 3 órán I. és II. éveseknek.

11. *Katechetika* : A katechetika és catechesis története, gyakorlati rész. Heti 2 órán III. és IV. éveseknek.

12. *Keresztyén ethica* : Morálphilosophiai elvi rész, az erkölcsi tudat történetével és az alkalmazott erkölcsstan. Heti 3 órán a III. és IV. éveseknek.

13. *Dogmahistoria* : Dogmák története a keresztyénség kezdetétől a középkort scholastikáig. Heti 2 órán III. és IV éveseknek.

14. *Szónoklái gyakorlatok* : Kiváló egyházi beszédek olvasása és előadása. Heti 2 órán I. és II. éveseknek.

15. *Egyházi ének és zene* : Egyházi énekek éneklése, zongora és hármonium játék. Heti 6 órán I—IV. éveseknek.

Ezeken kívül az I. és II. éves theologusok a Ferencz József Tudomány Egyetemen heti 10 óra számig hallgattak neveléstant, nevelés-történetet, bölcsészetet, bölcsészettörténelmet, irodalom-történelmet, vagy világ-történelmet és a kötelezett tárgyakból ott kollokváltak.

V.

Alap- és lelkészképesítő vizsgák.

Alapvizsgára, mely 1903 szept. 9 én tartatott meg, jelentkezett 21 ifjú közül 7 nyert *jeles*, 9 jó és 5 elégséges osztályzatot.

A lelkészképesítő vizsgák 1903 szept. 7—8 napjain a következő eredménnyel folytak le :

az első lelkészképesítő vizsgát 17 végzett theologus ifjú tette le ; köztük 3 jeles, 9 jó és 5 elégséges osztályzattal ;

a másodikat 6 segéd-lelkész, köztük 1 jó és 5 elégséges eredménnyel.

Az 1903 december 19-én tartott rendkívüli alap- és lelkészképesítő vizsgák alkalmával az alapvizsgát 1 másodéves végzett ifjú *jeles* eredménnyel.

az első lelkészképesítőt 5 végzett theologus 1 jeles, 3 jó és 1 elégséges osztályzattal ;

a második lelkészképesítőt 1 segédlelkész elégséges osztályzatot nyerve. Ugyanekkor tartatott Kabai Gáborral levitai vizsga elégséges eredménnyel.

Az egyházkerületi közgyűlés azonban a jövőre nézve, a kerületi vizsgáló bizottság jelentése alapján kimondotta, hogy ezen túl rendkívüli vizsgát csakis a legkivételesebb esetekben engedélyez, olyan esetekben, a mikor esetleg valamely súlyos és orvosi bizonyítvánnyal is igazolt betegség gátolta meg a jelöltet a vizsgának a rendes időben való letételében. December hóban csakis javító vizsga tartathatik abban az esetben, ha valaki esetleg a szeptemberi vizsgán valamely tárgyból visszautasított. A ki szeptemberben vizsgára nem áll — kivéven a fentebbi említett súlyos betegség okát — vizsgát csak a következő év szeptemberében tehet. A kivételes eseteket is a fakultás előjáróságának ajánlatára az Igazgató-Tanács engedélyezheti csak. (45—1901. ehker. kgysi jzók. hat.)

VI.

fi fakultás könyvtára.

A fakultás könyvtára az 1903 év folyamán összesen 848 művel, 1040 kötet, illetőleg füzetben gyarapodott.

A gyarapodásban az ajándék játszik nagyobb szerepet, mivel a zilahi kollégium duplumait a lefolyt évben kapta meg könyvtárunk.

Ajándékozás által a következők gyarapították könyvtárunkat :

A zilahi kollégium 537 mű 703 kötet

Bartha Lajos 1 1

Pokoly József 7 9

Csiky István 3 3

Erdélyi László 3 3

Tóvölgyi Titusz 1 3

Vall. és közokt Min. 1 1 » »

összesen 553 mű 723 kötet.

Vétel útján 295 művel 317 kötetben gyarapodott a fakultás könyvtára, melyre az intézet, a kezelést is beleértve, 1472 koronát fordított az 1903. esztendőben.

A könyvtár állománya az 1903. év végén 10499 művet tett ki 16247 kötetben, illetőleg füzetben.

Könyvtárnok : *Pokoly* József, th. tanár.

VII.

Benlakás és konviktus.

Az internatus az eddigi közös háló- és dolgozótermek helyett már 1903 év nyarán átalakított u. n. cella-rendszerűvé, 2—4 ifjú számára szolgálván egy-egy helyiség. Ez átalakítás által nemcsak kellemesebb otthont nyertek az ifjaink, hanem egy-egy helyiségben kevesebben lévén, jobban és zavartalanabbul dolgozhattak, mely munkálkodásuk eredményét az osztályzatok statisztikája mutatja.

A konviktusi ellátás magának az intézetnek házi kezelése alatt van. Az anyag bevásárlását és a főzésre való felügyeletet főtiszt. és mélt. özv. *Szász Domokosné* úrasszony elnöklete alatt egy női bizottság eszközli, a mely hetenként váltakozva 2—2 tagja által gyakorolja az ellenőrzést. E bizottság tagjai *Asztalos Jánosné*, *Fekete Gáborné*, *Geréb Mártonné* (alelnök), özv. *Gálffy Sándorné*, *Grátz Mórné*, *Herepei Gergelyné*, *Incze Gerőné*, özv. *Inczédi Sámuelné*, dr. *Kecskeméthy Istvánné* (alelnök), *Kiss Sándorné*, *Kozma Ferenczné*, özv. *Lengyel Dánielné*, *Nagy Károlyné*, *Régeni Györgyné*, *Szabó Gizella* (titkár). özv. *Szász Lajosné*, *Török Istvánné*, özv. *Veress Sándorné*.

Az előjáróság és az egyházkerületi Igazgató Tanács által a bizottság irányában ismételtlen kifejezett elismerő köszönetnyilvánításhoz hadd csatlakozzék e helyen is hálás köszönetünk a gondos, odaadó, fáradhatatlan munkásságáért, a melyet a bizottság intézetünk érdekében kifejtteni szíves volt.

Az igazgató által vezetett 1903. évi számadások jegyzéke:

M e g n e v e z é s		Bevétel		Kiadás	
		korona	fill.	korona	fill.
	1902. évi egyenleg áthozatal..	—	—	888	95
I.	Házfentartási számlára....	108	54	5528	21
II.	Konviktusai	13305	52	20121	4
III.	Egyházkerületi	22000	—	—	—
IV.	Házbér	2370	—	—	—
V.	Könyvtár	270	—	1477	40
VI.	Fűtési	37	80	4214	10
VII.	Vegyés	—	72	515	42
VIII.	Tandij	20	—	3480	—
IX.	Igazgatói iroda „	48	—	272	—
X.	Személyzet javadalm. számlára	—	—	3390	—
XI.	Világítási számlára	—	—	1759	75
XII.	Felszerelési számlára	1072	—	1081	26
	Osszesen.....	39232	58	42728	23
	Egyenleg, mint tulkiadás..	3495	65	—	—
		42728	23	42728	23

VIII.

Ifjusági egyletek.

Az *Ifjusági Egylet* az 1903. szept. 16-án tartott gyűlésen alakult meg, élén a következő tiszti karral: elnök *Ravasz* László, alelnök *Osváth* Gyula, főjegyző *Koszorus* István, pénztáros *Kádár* Imre, majd *Simon* Gábor, utána *Szabó* Gyula s végül pedig *Dengel* Géza, főlapfelügyelő *Nagy* Géza, majd *Lux* Lajos; főkönyvtáros *Csutak* István, a ki lemondván helyette *Ferenczi* Gyula, ellenőrök *Soós* Adolf és *Szemerei* Gergely, játékkerem felügyelő *Mornaú* Jakab, majd *Máthé* Sándor, tekepálya-felügyelő *Sallai* Lajos. Választatott ezeken kívül még 2 aljegyző, 2 könyvtáros, 4 lapfelügyelő és 6 vál. tag.

Az egylet ez évben tartott 5 rendes, 1 rendkívüli közgyűlést és 7 vál. gyűlést, rendezett 3 emlék-ünnepélyt és egy hangversenynyel összekötött táncmulatságot Marosvásárhelyt. Az egylet anyagi ügyei elég jól állnak. Az ez évi zárás szerint van 188 kor. 20 fillér vagyona.

A könyvtár ez évben sem vétel, sem ajándékozás útján új darabokkal nem szaporodott, csak rendeztetett. Az olvasó terembe a következő lapok és folyóiratok jártak: az összes prot. egyházi és iskolai lapok, Magyar szó, Magyarország, Pesti Hirlap, Pesti napló, Budapesti Hirlap, Budapesti napló, Egyetértés, Független Magyarország, Alkotmány, Ujság, Ellenzék, Protestáns szemle, Theologiai szaklap, Protestáns Pap, Közlöny, Ébresztő, Vasárnap, Téli Ujság, Igazmondó, Evangélikus Egyházi és Iskolai lapok, Kis Tükör. Tudományos folyóiratok: Egyetemes philologiai közlöny, Magyar nyelvőr, Századok, Erdélyi Muzeum, Magyar Közélet, Matematikai és phisikai lapok, Uránia, Állattani lapok. Szépirodalmi lapok: Vasárnapi ujság, Ujidők, Hét, Jövendő, Moderne

Kunst. Éleczlapok : Kakas Márton, Borszem Jankó, Mátyás diák Meggendorfer Blätter.

Az *Ifjúsági ének és zeneegylet* 1903. november 19-én alakult meg 40 taggal, ugyanekkor tisztviselőkül választottak : elnök és pénztáros *Szemerey Gergely*, majd *Simon Gábor*, utána pedig *Bíró Dezső*, karmester *Kis Zoltán*, titkársjegyző *Soós Adolf*, szertáros *Serester Tamás* és 9 vál. tag személyében. Az egylet a lefolyt tanév alatt tartott 1 alakuló — 4 rendes — 2 rendkívüli és 1 záró ülést. 1903. nov. 8-án hangversenyt és 1904. márczius 12 az Ifj. egylettel karöltve hangversenynyel egybekötött tánczmulatságot rendezett Marosvásárhelyt, melyeknek jövedelmét az Ifj. Egylet pénztára gyarapítására fordította. Az elmúlt 1902—3 isk. évről átvett az Egylet 1155 kor. 96 fillért az évi kiadás 133 kor. 31 fillér. Pénztármaradék 1022 kor. 65 fillér.

Az egylet vagyona azonban nemcsak pénzben áll, hanem meglehetősen értékű szertárral rendelkezik. És pedig a mult évről átvett kották értéke : 315 kor. 24 fill., melyhez hozzá adva az idei szerzeményt 16 kor. értéket, az összes kotta állomány értéke 331 kor. 24 fillér.

A szertárhoz tartoznak ezen kívül a meglehetősen értékű hangszerek, kotta-állványok és a nagybőgő szekrény.

Az egylet felügyelete *Pokoly József* theol. tanár úr kezében volt ; míg a karok vezetésében *Borsai Samu* ének és zenetanár , továbbá *Kiss Zoltán* II. é. tjelölt fejtett ki nagy és elismerésre méltó buzgalmat.

A *Theologus kör* a hittan hallgató ifjúságból alakult ; *czélja* a honi és külföldi protestáns theológiák ifjúságával az összekötötést fenntartani, a protestáns ifjúságot közelebből érdeklő czélokot közösen munkálni, a magyarországi prot. theológiák ifjúsága által kiadott szaklapot anyagilag és szellemileg támogatni, továbbá ez évtől fogva a theologus ifjak önképzését előmozdítani.

Az első félév végén volt 113, a második félév végén 108 tagja. Megalakult 1903. október 3-án. Elnök lett *Bartók György*, a második félévben az ő lemondása folytán : *Koszorus István* ; alelnök *Koszorus István*, a második félévben *Sallai Lajos* ; főjegyző *Régeni István*, pénztáros *Porzsolt István*. A Közlöny főmunkatársa *Gyenge János*.

Az „Önképző kör“ munkássága különböző tárgyú dolgozatok készítése, felolvasása s birálatából állott.

A körnek a más theologus körökkel való összeköttetése ez évben lazult, mert a kör annak kevés hasznát látván, az idei pápai kongresszusra nem is küldött ki képviselőket.

Legfontosabb esemény a Kör ez évi történetében, hogy kiadta *van Oosterzee Jánosnak Pathmosi Hangok* cz. egyházi beszédeit *Kenessey Béla* igazgató fordításában, 600 példányban, melyből már eddig elkelt 250, a melynek ára már fedezi a nyomtatási és bekötetési költséget.

A Kör vagyoni állapotát illetőleg ez évi összes bevétele 724 kor. 25 fillér, kiadása 530 kor. 03 fill., jelenlegi vagyona 194 kor. 22 fill.

IX.

Statisztikai adatok.

I.

A) Theologiai tanfolyam	A fölvettek száma	Nyelvismeretre					Évközben kimaradt	Év végén volt
		csak magyarul beszélt	magyarul és németül beszélt	magyarul és oláhul	magyarul, németül és egyéb nyelven			
I. évfolyamban	42	39	—	3	—	4	38	
II. évfolyamban	28	27	—	1	—	1	27	
III. évfolyamban	22	21	1	—	—	—	22	
IV. évfolyamban	21	16	1	3	1	—	21	
Összesen	113	103	2	7	1	5	108	
B) Bölcsészeti hallgatók								
I. évfolyamban	9	6	—	3	—	3	6	
II. évfolyamban	9	5	—	2	2	3	6	
III. évfolyamban	11	10	1	—	—	—	11	
IV. évfolyamban	9	4	4	1	—	2	7	
Összesen	38	25	5	6	2	8	30	

A növendékek mindnyájan ev. ref. vallásúak voltak, csak a bölcsészethallgatók között volt 1 ág. h. ev. vallású.

Nemzetiségre nézve mind magyarok.

A) Theológiai tanfolyam	A növendékek életkorát tekintve volt:						
	19 éves	20 éves	21 éves	22 éves	23 éves	24 éves	24-nél idősebb
I. évfolyamban .	9	12	12	5	1	—	—
II. évfolyamban	1	6	11	5	3	1	—
III. évfolyamban	—	—	5	7	8	2	—
IV. évfolyamban	—	—	—	5	3	9	4
Összesen..	10	18	23	22	14	12	4
B) Bölcsészettudományi hallgatók.							
I. évfolyamban	4	2	—	—	—	—	—
II. évfolyamban	—	2	4	—	—	—	—
III. évfolyamban	—	1	4	1	3	2	—
IV. évfolyamban	—	—	—	4	1	1	1
Összesen..	4	5	8	5	4	3	1

III.

A) A theológiai tanfolyam hallgatóinak szülei között van foglalkozásra nézve	I.	II.	III.	IV.	Összesen
	é v e s e k				
Lelkész	5	2	3	7	17
Tanár	2	1	—	1	4
Orvos	—	1	1	—	2
Tanító . .	3	5	—	2	10
Gazdálkodó	3	5	4	1	13
Tisztviselő	7	3	7	4	21
Kereskedő	—	—	2	—	2
Iparos . .	5	2	1	2	10
Földmives	10	7	2	4	23
Magánzó	3	1	2	—	6

B) A bölcsészeti tanfolyam hallgatóinak szülei között van foglalkozásra nézve	I.	II.	III.	III.	Összesen
	é v e s				
Lelkész	—	1	2	—	3
Tanár	—	1	—	2	3
Tanító ...	1	3	1	1	6
Tisztviselő	3	1	2	—	6
Iparos ...	—	—	1	3	4
Földmivelő	2	—	3	1	6
Magánzó	—	—	2	—	2

IV.

A) A theologiai tanfolyamon	Egyházkerületek szerint				
	erdélyi	duna-melléki	dunán-túli	tiszán-inneni	tiszán-túli
I. évfolyamban	35	—	1	—	2
II. évfolyamban	26	—	—	—	1
III. évfolyamban	19	—	—	1	2
IV. évfolyamban	19	—	—	—	2

B) Bölcsészeti tanfolyam	Egyházkerületek szerint					
	erdélyi	duna-melléki	dunán-túli	tiszán-inneni	tiszán-túli	tiszai ág. h. ev.
I. évfolyamban	1	3	—	1	1	—
II. évfolyamban	1	2	—	1	4	—
III. évfolyamban	1	1	—	2	7	—
IV. évfolyamban	5	1	—	—	—	1

sz internátus növendékeinek névsora.

A) A theologiai tanfolyam hallgatói.*

IV. évesek.

1. Bagoly Lajos, Papolcz, Háromszék vm.
2. Bartók György, Nagy-Enyed.
3. Csutak István, Zágon, Háromszék vm.
4. Dali István, Szász-Csávás, Küküllő vm.
5. Demény Miklós, Bece, Alsó Fehér vm.
6. Ferenczi Gyula, Szászváros.
7. Gecse Albert. Körös, Háromszék vm.
8. Gruzda János, Tövis, Alsó-Fehér vm.
9. Gyárfás Sándor, Sepsi-Szent-György.
10. Gyenge János, Nagyvárad.
11. Jancsó Albert, Sepsi-Magyaros.
12. Kádár Imre, Orosháza.
13. Konecz Ferencz, Királyhalma, Udvarhely vm.
14. Kósa Béla, Sepsi Szen.-György.
15. Márk Mihály, Kovászna, Háromszék vm.
16. Nagy Domokos, Kutyalva, K.-Küküllő vm.
17. Pataki Gyula, Aranyos-Gyéres.
18. Pálfi Endre, Sepsi-Szent-György.
19. Ravasz László, Bánffy-Hunyad.
20. Simon Gábor, Moha, Udvarhely vm.
21. Szabó Gyula, Sepsi-Zaláu, Háromszék vm.

* Csak azok nevei közöltetnek, a kik a tanévet elvégezték; az évközben eltávozottak nincsenek felvéve.

III évesek.

1. Balogh Árpád, Szelecske, Szolnok Doboka vm.
2. Barabás József, Sepsi-Szentgyörgy.
3. Biró Dezső, Székely-Földvár, Torda-Aranyos vm.
4. Csulak Károly, Száraz Ajta, Háromszék vm.
5. Dengel Géza, Nyárad-Szereda, M.-Torda vm.
6. Falka Károly, Sepsi-Magyaros, Háromszék vm.
7. Farkas János, Nagy-Enyed, Maros-Torda vm.
8. Filep Árpád, Erdő-Szengyel, M.-Torda vm.
9. Fosztó Dénes, Füle, Udvarhely vm.
10. Gámán Sándor, Póka-Keresztur, M.-Torda vm.
11. Koszorus István, Mező-Telegd, Bihar vm
12. Kovács Gyula, Hanva, Gömör vm.
13. Kovács Sándor, Szilágy-Nagyfalu
14. Nagy Mihály, Fintaháza, M.-Torda vm.
15. Nemes Béla, Oláh-Ujfalu, M.-Torda vm.
16. Pap József, Kovászna, Háromszék vm.
17. Porzsolt István, T.-Szt. Márton, Szabolcs vm.
18. Rác Gábor, Erőd, Háromszék vm.
19. Sallai Lajos, Karczag.
20. Soós Adolf, Nyén, Háromszék vm.
21. Szabó Géza, Kolozsvár.
22. Szatmári Gyula, Miriszló, Alsó-Fehér vm.

II. évesek.

1. Csia Pál, Lisznyó, Háromszék vm.
2. Deák Gábor, Bikfalva, Háromszék vm.
3. Egyed Gábor, Marosvásárhely.
4. Felszegi István, K.-Galambfalva, Udvarhely vm.
5. Gálfi Sándor, M.-Bergenyé, Maros-Torda vm
6. Gidófalvy Károly, Nagyszeben.
7. Imreh Lajos, Papolecz, Háromszék vm.
8. Istók Sándor, Bögöz, Udvarhely vm.
9. Jakab György, Szász-Lóna, Kolozs vm.
10. Jakab Lajos, Vajasd, Háromszék vm.
11. Kertész Lajos, M.-Ikland, Maros-Torda vm

12. Kiss Endre, Egerpatak, Háromszék vm.
13. Kónya Gyula, Székely-Kocsárd.
14. G. Kovács István, M.-Valkó, Kolozs vm.
15. Magyari Zoltán, Jedd, Maros-Torda vm.
16. Máthé Sándor, Magyar-Hermány
17. Muzsnay Ödön, Hagymás-Bodon, M. Torda vm.
18. Rácz Lajos, Szatmár.
19. Régeni István, M.-Bikal, Kolozs vm.
20. Sebestyén Kálmán, Nagy Borosnyó.
21. Serester Tamás, Bodola, Háromszék vm.
22. Székely János, Nagyenyed.
23. Szotyori Lajos, Alsócsernáton, Háromszék vm.
24. Tegző Ambrus, Sepsi-Árkos, Háromszék vm.
25. Török István, Tuson, Kolozs vm.
26. Varga Béla, Nagy-Ajta, Háromszék vm.
27. Veszprémi Ferencz, Dés.

I. évesek:

1. Adorjáni István, Boós, Marostorda vm.
2. Albsi Béla, Zilah, Szilágy vm.
3. Barabás Viktor, Szövérd, Marostorda vm.
4. Bartha Péter, Atosfalva, Marostorda vm.
5. Benkő Ferencz, Szentersébet, Udvarhely vm.
6. Berde Sándor, Kaczkó, Szolnokdoboka vm.
7. Biró Lajos, Nagyölyvös, Kolozs vm.
8. Bodoni László, Brád, Hunyad vm.
9. Csog Samu, Magyarhermány, Udvarhely vm
10. Donáth László, Etéd, Udvarhely vm.
11. Fadgyas Jenő, Nagy-Kőrös
12. Gece János, Harangláb, Kisküküllő vm.
13. Ilyés Géza, Sóvárad, Marostorda vm.
14. Kacsó Lajos, Baczkamadaras, Marostorda vm.
15. Kádár Albert, Páké, Háromszék vm.
16. Kis Károly, Rugonfalva, Udvarhely vm.
17. Kóréh Béla, Sepsimagyaros, Háromszék vm.
18. Krizbai Sándor, Marosvásárhely, Marostorda vm.

19. Kovács Pál, Czigányi, Szilágy vm.
20. Lőrinczi Árpád, Nyárádszereda, Marostorda vm.
21. Makkai Endre, Gerend, Tordaaranyos vm.
22. Maksai Andor, Dés, Szolnokdoboka vm.
23. Nagy Elek, Zilah, Szilágy vm.
24. Puskás Kálmán, Nyén, Háromszék vm.
25. Sárkány Lajos, Fekete Ardó, Ugocsa vm.
26. Sebesi Endre, Balázsfalva, Kisküküllő vm.
27. Sebestyén Endre, Nagyenyed, Alsófehér vm.
28. Sebestyén Gyula, Nagyborosnyó, Háromszék vm.
29. Soó Sándor, Bere, Marostorda vm
30. Szabó Andor, Nyárádszereda, Marostorda vm.
31. Szabó Miklós, Beresztelke, Marostorda vm.
32. Szász György, Nagybaczon, Háromszék vm.
33. Takács József, Marosvásárhely, Marostorda vm
34. Tőkés András, Karczag, Jász-Nagy-Kun-Szolnok vm.
35. Tőkés József, Nagysajó, Beszterczenaszod vm.
36. Tőkés Ernő, Berzava, Arad vm.
37. Tövissy József, Hagymásbodon, Marostorda vm.
38. Varga Gyula, Nyarád, Veszprém vm.

B) Tanárjelöltek.

IV. évesek.

1. Becző Gyula, Brassó.
2. Király Sándor, Nagyenyed.
3. Osváth Gyula, Békés.
4. Péter Pál, Éttalva, Háromszék vm.
5. Szabó József, Szakácsi, Szilágy vm.
6. Weiszer Róbert, Eperjes, Sáros vm. (ág. h. ev.)
7. Zakariás Ödön, Magyaros, Udvarhely vm.

III. évesek.

1. Juhász Albert, Kaba, Hajdu vm.
2. Lux Lajos, Hajdu-Nánás, Hajdu vm.
3. Mornau Jakab, Uj-Verbász, Bács vm.

4. Nagy Imre, H.-K.-Szt.-Imre, Bihar vm.
5. Nagyváthy Ferencz, Keék, Szaboles vm.
6. Osváth Gedeon, Csenger, Szatmár vm.
7. Osváth Ödön, Mező-madaras, Maros Torda.
8. Schmidt Frigyes, Sepsisztgyörgy, Háromszék vm.
9. Szemerei Gergely, Kecskemét
10. Tárczy Károly, Munkács, Bereg vm.
11. Zsigmond Ferencz, Kunhegyes, Jász-N.-Kún Szolnok vm.

II. évesek :

1. Bartha István, Disznós-Horváth, Borsod vm.
2. Benkő Ferencz, Maros-Koppánd, Alsó-Fehér vm.
3. Dóczy Ferencz, Debreczen.
4. Kiss Zoltán, Felső-Szálláspatak, Hunyad vm
5. Nagy Jenő, Kéty, Esztergom vm.
6. Szabó Árpád, Szentes, Csongrád vm.
7. Végh Árpád, Nagyenyed, Alsófehér vm.

I. évesek :

1. Almási Imre, Ráczeve, Pest vm.
 2. Jóó Győző, Nagyenyed, Alsófehér vm.
 3. Kónya Sándor, Karczag, Jász-Nagy-Kún-Szolnok vm
 4. Szegedi Géza, Buziás, Temes vm.
 5. Tóth Zoltán, Nagysalló, Borsod vm.
 6. Thuri Zsigmond, Botpalád, Szatmár vm.
-

Pályakérdések az 1904—1905. tanévre.

A tanári kar a f. é. jun. 18-iki ülésében az 1904—1905 tanévre a következő pályatételeket állapította meg:

1. *A bibliai tudományok köréből:*

A felnőttek keresztségét tanító szektákkal szemben mutatassék ki bibliai alapon a gyermek-keresztség jogosultsága. Jutalma a Szász Domokos-alapból 70 kor.

2. *A Systhematika theologiából*

A communicativ idiomatum és az azzal összefüggő kérdések feletti harc.

Jut. a gr. Teleki és a Szász Domokos-alapból 70 kor.

3. *Az egyháztörténetből:*

A magyar presbiterianismus és puritanismus története a XVII. században.

Jut. a Szász Domokos-alapból 70 kor.

4. *A gyakorlati theologiából:*

a) Egyházi beszéd szabadon választott textus felett.

Jut. a Nagy Péter-alapból 40 kor.

b) Predikáció műfordítás francia vagy német nyelvből.

Jut. a Nagy Péter-alapból 40 kor.

c) A legjobb predikáció írójának és előadójának, a ki év-közben a homiletikai Seminariumon ilyennek találtatott, jutalma a Nagy Péter alapból 30 kor. (Nyílt pályázat).

5. *A bibliai nyelvekből szóbeli nyílt pályázatra:*

A Mózes első könyve a héberből.

A Rómabeliekhez írt levél a görögből.

Jut. a Szász-Domokos alapból 70 kor.

6. A héber nyelvből az I. éves theologusok között legtöbb előmenetelt tanúsító ifjú jutalmazására 32 kor.

7. A legjobb harmonium játszó jutalmazására 70 kor.

A pályamunkák *idegen kézzel, jól írva* s jeligés levéllel el látva *1905 május hó 1-én déli 12 óráig* adandók be a fakultás igazgatójához, s ugyanott kell e megjelölt *határidőig a szóbeli nyílt pályázatokra* és a *harmonium versenyre* is jelentkezni.

A kitűzött határidőnél később sem pályamunkák, sem jelentkezések többé el nem fogadtatnak.

Értesítés

az erdélyi ev. ref. egyházkerület kolozsvári theologiai fakultásáról az 1904–905. tanévre vonatkozólag.

1. Az 1904–905-ik tanév ünnepélyes megnyitása szeptember hó 11-én, vasárnap d. e. 11 órakor lesz a fakultás épületének dísztermében. A rendes előadások szeptember 15-én kezdődnek.

2. A felvételért való folyamodványok érettségi bizonyítvánnyal, illetőleg annak hitelesített másolatával, vagy leczkekönyvvel (index), hitelesített adókönyvi kivonattal és családi értesítővel felszerelten és a fakultás igazgatóságához czimzetten *folyó évi augusztus hó 25 ig* küldendőek be. Később érkezett folyamodványok nem vétetnek tekintetbe.

A folyamodványok felzetén megjelölendő a folyamodó lakása és utolsó postája.

A folyamodók a beadásra kitűzött határidő után 10 nap alatt értesíttetnek folyamodványaik miként történt elintézéséről.

A volt növendékeknek, a mennyiben nem jótéteményesek, elég csak levélben jelentkezniök

Az állami jótéteményes bölcsészet hallgatóknak évről-évre kell folyamodniök, a 2. pontban jelölt módon szerelve fel folyamodványaikat s azokat a Nagyméltóságu vallás- és közoktatásügyi Miniszter urhoz intézetten, a fakultás igazgatóságához kell be-küldeniök.

A ki azonban *augusztus 25 ig* nem jelentkezik vagy nem folyamodik, eltávozottnak tekintetve, helye mással töltetik be

3. A jövő 1904-1905-iki tanévre a Főtiszt egyházkerületi közgyűlés 32—1904. sz. jkvi határozatával a *theologus ifjak* felvételét illetőleg kimondotta, hogy a *hittanhallgatók közül a stipendiumban részesülők csak a 160—100 korona díjfizetők közé vehetők fel* és megállapította, hogy *30 theologus fizet 200 koronát, 40 theologus 100 koronát és 10 theologus 50 koronát*: újonnan jelentkezők általában csak 200 kor. díjfizetés mellett vehetők fel, kivéve a »jeles« (1) érettségi bizonyítvánnyal jelentkező ifjakat, a kik a rendelkezésre álló helyhez képest már azonnal ösztöndíjra ajánlhatók.

Az újonnan felveendő theologus ifjakért — a kötelező tárgyak után — az első félévben az egyetemi tandíjat a fakultás fizeti, de a beiktatási díjat (10 kor.) nem; a II. évek közül azonban csak azokért fizeti a fakultás pénztára, a kiknek theologiai indexe általános jeles (1), vagy legalább jó (2) osztályzatot mutat. Az elégségesek (3) önmaguk tartoznak e tandíjat fizetni.

A hittanhallgatók részére tizenöt 200—200 koronás és egy 180 koronás ösztöndíj, továbbá a legáció jótéteménye helyeztetik kilátásba.

4. A *bölcsészethallgatók* közül azokra nézve, akik eddig 300 kor. kedvezményes díjfizetés mellett voltak az internátus tagjai, ez a 300 k. kedvezményes díjfizetés erre a tanévre még fentartatik; ellenben az *újonnan belépők csak 400 korona* rendes díj fizetése mellett vehetők fel; valamint mindazok 400 koronát tartoznak fizetni, a kik nem állami jótéteményesek. Az ellátási díjat három egyenlő részben (szeptember, január és április) kell fizetni.

A *beiratás alkalmával a konviktusi és internátusi díjnak első harmada feltétlenül befizetendő* s csak később, indokolt kérelemre engedélyezhet az igazgató havonkénti fizetést; de ekkor is csak ama feltétel mellett ha a *díjak a hó öt első napján befizettetnek*, mert különben a *jótétemény a hátralékosoktól elvonatik*.

Az előző tanévről konviktusi díjakkal esetleg hátralékban maradt ifjak csak abban az esetben vétetnek fel az internátusba, ha e hátralékaikat előzőleg az igazgatónál befizetik.

5. A folyamodó theologus és tanári pályára készülő ifjak közül a fakultás Előjáróságának határozata értelmében az internátusba csak azok fognak véglegesen felvétetni s a beiratkozás-

hoz bocsáttatni, *a kilet az intézeti orvos előzetes vizsgálat után teljesen egészségeseknek fog találni.* Ezért a beiratkozás előtt a beiratásra kitűzött napokon az akkor az intézetben tartózkodó orvos ur által tartozik magát minden jelentkező ifju megvizsgáltatni s tőle a fölvételt megengedő igazolványt hozni.

6 A beiratáskor minden egyes felvett növendék kivétel nélkül 20 korona beiratkozási, felszerelési, könyvtári sat. díjat tartozik fizetni, mely fizetés alól felmentés senkinek nem adatik; végül az intézeti törvények 1 példányát tartozik megvenni (40 fill.)

7. Az internátusba az 1904—1905-ik tanévtől kezdve az egyházkerületi gyűlés határozatából *összesen 120 ifju vétetik föl* és pedig *80 theologus és 40 tanárjelölt.* Az ifjak kettős és négyes szobákban nyernek elhelyezést s a megjelölt díjakért (lakást fűtéssel) és reggeli, ebéd- és vacsorából álló étkezést kapnak.

Az ágyak matrácival, fejkendővel és pokróccal fel vannak ugyan szerelve, de föltétlenül szükséges 1 vánkossal és legalább 4 lepedőnek hozása, hogy az ágyak kellő tisztán tartathassanak. Ily felszerelés nélkül a beköltözés nem engedhető meg.

8. *A beiratások* a jövő tanévre szeptember hó 8—9 10-ik napjain lesznek.

9. A benlakásra felvett ifjak *szeptember* 8-ikától kezdve jöhetnek.

A tápintézetben a főzés szeptember 10-én kezdődik.

Szeptember 8-ika előtt senki bennlakást és szeptember 10-ike előtt senki kosztot az intézetben nem kaphat, még külön kérelemre sem.

10 *A theologiai alap- és lelkésképesítő vizsgák* (káp-láni és papi vizsgák) *szeptember* 12 13 és 14. napjain fognak megtartatni és pedig akként, hogy szept. 12—13-án az első és és második lelkésképesítő, 14-én az alapvizsga.

E vizsgákra a jelöltek szeptember 11-én, illetőleg az alapvizsgát teendőik szeptember 13-án tartoznak a fakultás igazgatójánál jelentkezni, nála okmányaikat (indexeiket, illetőleg első papi vizsgai és szolgálati bizonyítványaikat) bemutatni és a képesítő vizsgák jelöltjei vizsgadíj czimén személyenként 10—10 koronát s a kiállítandó bizonyítványért külön 5 koronát lefizetni.

11. *A javító- és pótvizsgálatok* a beiratások ideje alatt szept 8—10. napjain lesznek. Az ezen napokon a szigorlatokat elmu-

lasztók csak a tanári kartól külön kért és teljesen indokolt kérelemre nyert engedély mellett tehetnek később szigorlatot; de a kik szigorlataikat az első tanév végén indokolatlanul elmulasztották letenni, vagy pedig elégtelen osztályzatot nyertek, az új tanév első felében semmiféle intézeti kedvezményes jótéteményben nem részesülhetnek.

12. Esetleges tudakozódások a theologiai fakultás igazgatójához intézendők (Kolozsvár, Emke-tér 1-ső szám).

A tanári karnak 1904. június 27-én tartott üléséből.

Kolozsvárt, 1904. július 6-án.

Kenessey Béla,
a theol. fakultás igazgatója.
